

Státní služba

Únor 2018

Dne 1. ledna 2018 nabyla účinnosti vyhláška Ministerstva vnitra č. 388/2017 Sb., o vzoru služebního průkazu státního zaměstnance. Ačkoliv tento právní předpis obsahuje pouhé dva paragrafy a jednu přílohu s vyobrazením lícové strany služebního průkazu státního zaměstnance, jeho zrod nebyl zdaleka tak jednoduchý, jak by se na první pohled mohlo zdát a jak by si i jeho zpracovatelé přáli.

Nový služební průkaz státního zaměstnance

Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě (dále jen „zákon o státní službě“), ukládá služebnímu úřadu, v němž státní zaměstnanec vykonává službu, povinnost vystavit státnímu zaměstnanci služební průkaz do 31. prosince 2019 a zároveň zmocňuje Ministerstvo vnitra stanovit vzor služebního průkazu vyhláškou.

Přípravné práce k vydání vyhlášky o vzoru služebního průkazu zahájila sekce pro státní službu Ministerstva vnitra již na počátku roku 2016. Tehdy byl proveden průzkum v rámci ministerstev, Úřadu vlády a služebních úřadů, které nemají nadřízený služební úřad, jehož cílem bylo zmapovat dosavadní stav v oblasti zaměstnaneckých průkazů. Z údajů v tomto průzkumu získaných vyplynulo, že většina z oslovených úřadů již v současné době využívá zaměstnanecké průkazy, které neplní pouze funkci identifikační, ale zároveň slouží jako elektronické nosiče informací (čipové karty) pro konkrétní funkcionality (vstupy do objektů, evidence docházky, autentizace k počítačové síti, nosiče elektronického podpisu apod.). Za tím účelem mají služební úřady zpravidla vybudováno odpovídající technické zázemí. Některé průkazy vydané ve služebních úřadech prokazují zmocnění jejich držitele provádět kontrolní činnost podle jiných právních předpisů.

Podle zákona o státní službě služební průkaz toliko osvědčuje, že jeho držitel je státním zaměstnancem zařazeným v konkrétním služebním úřadu. Primárním cílem

sekce pro státní službu Ministerstva vnitra bylo umožnit služebním úřadům nahradit dosavadní používané zaměstnanecké průkazy novým služebním průkazem státního zaměstnance.

„Podle zákona o státní službě služební průkaz toliko osvědčuje, že jeho držitel je státním zaměstnancem zařazeným v konkrétním služebním úřadu.“

Z výsledků provedeného průzkumu však vyplynulo, že zaměstnanecké průkazy jsou v jednotlivých služebních úřadech využívány k různým účelům a jejich podoba a technické zpracování je často na velice odlišné úrovni. Nejčastěji mají dosavadní zaměstnanecké průkazy podobu plastové karty v nejrozšířenějším formátu 85,60 x 53,98 mm se zakulacenými rohy, který je využíván u běžných platebních karet, občanského nebo řidičského průkazu apod. Zatímco v některém služebním úřadu obsahuje zaměstnanecký průkaz bezkontaktní elektronický čip, v jiném mají integrován kontaktní elektronický čip popřípadě i magnetický proužek. Úroveň případných užitých vnějších ochranných prvků je také rozmanitá – od jednoduchých (například krycí fólie s nápisy či znaky) po sofistikované (holografické

nálepky, giloše apod.) Výjimkou však nejsou ani služební úřady, které nemají zavedeny žádné zaměstnanecké průkazy nebo pouze jednoduché kartičky bez jakýchkoliv dalších funkcí.

Z uvedeného je zřejmé, že nalezení nejvhodnějšího řešení, které by vyhovovalo všem služebním úřadům, nebylo snadnou záležitostí. Za tím účelem se uskutečnilo bezpočet pracovních jednání a schůzek napříč služebními úřady, jejichž výsledkem byly dvě možné koncepce.

První předpokládala Ministerstvem vnitra zajištěnou centrální výrobu a distribuci služebního průkazu, který by měl nejen jednotnou vizuální podobu, ale i jednotné technologické parametry. Kladem této varianty by byla bezesporu právě zmiňovaná jednotnost, tedy služební průkaz by „fungoval“ ve všech služebních úřadech, výroba by byla s největší pravděpodobností realizována jedním centrálním dodavatelem. Součástí tohoto průkazu by byl i kontaktní elektronický čip, kde by byly uloženy informace potřebné k elektronické identifikaci jeho držitele. V budoucnu by takový služební průkaz mohl sloužit například i k prokázání totožnosti státního zaměstnance při vstupu na jiný než „mateřský“ služební úřad. Na druhou stranu by si tato centralizace a sjednocení vyžádaly značné investice do rekonstrukce dosud užívaných infrastruktur na jednotlivých služebních úřadech. Než by k takovému sjednocení došlo, ve většině služeb-

ních úřadů by státní zaměstnanci ke svým dosavadním zaměstnaneckým průkazům obdrželi další průkaz, jehož využitelnost by byla velmi omezená. Nelze ani odhlédnout od skutečnosti, že sice v počátku by se jednalo o jednorázové vydání zhruba 70 tisíc služebních průkazů, ale jejich následná obměna, která by byla nutná při ztrátě, poškození či odcizení služebního průkazu nebo v případě přechodu státního zaměstnance na jiný služební úřad, by probíhala řádově v jednotkách tisíců ročně. Taková výroba by jistě přinášela i zvýšené náklady s ohledem na relativně malý objem zakázky.

Druhá varianta, která byla nakonec zvolena, počítala pouze s minimálním zásahem do současného stavu, kdy si každý služební úřad řeší vydávání vlastních průkazů samostatně a na vlastní náklady. Aby mohl nový služební průkaz státního zaměstnance nahradit dosud užívané zaměstnanecké průkazy, bylo nutné legislativně upravit znění § 154 zákona o státní službě. Nově (s účinností od 1. června 2017) tedy může služební průkaz obsahovat kontaktní elektronický čip nebo jiný nosič informací, do něž lze nahrát pouze elektronické prostředky využívané při výkonu služby nebo v souvislosti s ním. Zároveň může obsahovat i jiné údaje za předpokladu, že tak stanoví jiný právní předpis. Tato změna právě umožňuje případně nahradit dosavadní průkazy užívané ve služebních úřadech služebním průkazem státního zaměstnance,

„Vyhláška nezakládá nové zpracování osobních údajů. Údaje, které služební průkaz obsahuje, jsou stanoveny zákonem o státní službě v § 154 odst. 1 písm. a) až g). Kromě fotografie jsou tyto údaje evidovány v informačním systému o státní službě.“

a rozšířit tak možnost využití služebního průkazu nad rámec plnění pouze identifikační funkce.

Služební úřad, v němž státní zaměstnanec vykonává službu, tak není omezen v rozhodnutí, zda služební průkaz bude vybaven elektronickým čipem či nikoliv a zda nahradí dosavadní ve služebním úřadu používané zaměstnanecké průkazy nebo je nahradí (s přihlédnutím k využívání jejich různých funkcionalit v daném služebním úřadu) pouze zčásti. Případný výběr vhodného technického řešení, tedy kontaktního elektronického čipu nebo jiného nosiče informací (například bezkontaktního elektronického čipu) zůstává v dispozici konkrétního služebního úřadu, u něhož je nejlepší předpoklad, že vybrané technické řešení bude odpovídat jeho skutečným potřebám, možnostem a již vybudovanému technickému zázemí, popřípadě připraveným investicím do technického zázemí nového. Tím není dotčeno plnění podmínek vyplývajících z nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES (takzvané nařízení eIDAS).

Vzhledem k tomu, že služební průkaz může obsahovat i jiné údaje, stanoví-li tak jiný právní předpis, lze služebním průkazem nahradit, je-li to vhodné, rovněž průkazy opravňující jejich držitele provádět kontrolní

činnosti podle jiných právních předpisů. Takový přístup však vyžaduje odpovídající legislativní opatření, jehož iniciace je v dispozici konkrétního služebního úřadu, respektive příslušného resortu.

Naopak stanovení jednotného technického řešení by v konečném důsledku mohlo zmařit vynaložené investice do již vybudovaného technologického zázemí v některých služebních úřadech nebo zmařit investice do služebního průkazu s jednotným technickým řešením v důsledku souběžného využívání stávajících čipových karet. Takové řešení by, s přihlédnutím k nemožnosti přenést služební průkaz do jiného služebního úřadu, nebylo přínosem, zákon o státní službě ostatně, jak bylo výše uvedeno, s variabilitou výslovně počítá.

Vyhláška nezakládá nové zpracování osobních údajů. Údaje, které služební průkaz obsahuje, jsou stanoveny zákonem o státní službě v § 154 odst. 1 písm. a) až g). Kromě fotografie jsou tyto údaje evidovány v informačním systému o státní službě (ISoSS).

S využitím funkcionality ISoSS – rejstříku státních zaměstnanců – bude náhodně generováno jedinečné 9místné číslo služebního průkazu státního zaměstnance spolu s evidenčním číslem státního zaměstnance při zavedení údajů o státním zaměstnanci do informačního systému o státní službě. Pro státní zaměstnance, kteří jsou již v informačním

„Rubová strana služebního průkazu je podle § 154 odst. 1 písm. g) zákona o státní službě vyhrazena pro zápis jiných údajů, stanoví-li tak jiný právní předpis, včetně grafického řešení rubové strany služebního průkazu.“

systému o státní službě evidování, bude moci být číslo jejich služebního průkazu generováno k předem stanovenému datu a uloženo v rejstříku státních zaměstnanců pro využití služebními úřady. V případě ztráty, zničení, odcizení, vrácení apod. služebního průkazu se číslo služebního průkazu zneplatní a v případě potřeby bude možné generovat jiné číslo služebního průkazu. V současné době probíhají intenzivní práce na zprovoznění této nové funkcionality rejstříku státních zaměstnanců s předpokládaným datem uvedení do provozu v dubnu 2018.

Grafická podoba lícové strany služebního průkazu bude mít jistě řadu kritiků, ovšem je třeba vzít v úvahu, že jedním z cílů předkladatele vyhlášky bylo nezakládat s povinností vydat služební průkaz další vynucené výdaje spojené s investicemi do obměny stávajících technologií, s jejichž pomocí jsou dnes zhotovovány stávající zaměstnanecké průkazy. Není bez zajímavosti, že leckdy se jedná takřka o muzejní zařízení, která však dosud potřebám konkrétního služebního úřadu plně vyhovují.

Na lícové straně služebního průkazu jsou uvedeny náležitosti stanovené v § 154 odst. 1 písm. a) až f) zákona o státní službě (*fotografie státního zaměstnance, titul, jméno a příjmení, evidenční číslo státního zaměstnance, služební úřad, číslo služebního průkazu, datum vystavení a datum platnosti*). Rubová strana služebního průkazu je podle § 154 odst. 1 písm. g) zákona o státní službě vyhrazena pro zápis jiných údajů, stanoví-li tak jiný právní předpis, včetně grafického řešení rubové

strany služebního průkazu. V této souvislosti lze využít rubovou stranu služebního průkazu například k deklaraci zmocnění k provádění kontrolní činnosti státním zaměstnancem podle jiných právních předpisů (*pokud bude z iniciativy služebního úřadu, respektive příslušného resortu přijato odpovídající legislativní opatření*). Nosičem služebního průkazu je plastová karta bílé barvy rozměrů 85,60 x 53,98 mm se zakulacenými rohy s poloměrem 2,88 až 3,48 mm, což odpovídá mezinárodní normě ISO/IEC 7810, která stanovuje fyzikální vlastnosti identifikačních karet, formátu ID-1. Služební průkaz může obsahovat kontaktní elektronický čip, případně jiný nosič informací (*například bezkontaktní elektronický čip*). Za tím účelem je v příloze vyhlášky vyobrazena lícová strana služebního průkazu ve variantě s kontaktním čipem i bez kontaktního elektronického čipu.

V praxi se mohou objevit celkem čtyři různé varianty služebního průkazu: první varianta – služební průkaz s kontaktním elektronickým čipem a s jiným nosičem informací, druhá varianta – služební průkaz s kontaktním elektronickým čipem bez jiného nosiče informací, třetí varianta – služební průkaz bez kontaktního elektronického čipu s jiným nosičem informací a čtvrtá varianta – služební průkaz bez kontaktního elektronického čipu a bez jiného nosiče informací. Pro první dvě varianty se užije vzor vyobraze-

ní lícové strany služebního průkazu s kontaktním elektronickým čipem, pro zbývající dvě varianty vzor vyobrazení lícové strany služebního průkazu bez kontaktního elektronického čipu. Jiný nosič informací, bude-li jej služební průkaz obsahovat, tedy nesmí ovlivnit vizuální podobu služebního průkazu. Služební úřady nejsou omezeny v možnosti vybavit služební průkaz ochrannými prvky (*například hologram, bezpečnostní fólie*) za podmínky, že nebude narušena čitelnost údajů uváděných ve služebním průkazu, ani zákon o státní službě neuvádí ochranné prvky ve výčtu náležitostí služebního průkazu. Volba úroveň ochranných prvků zůstává na služebních úřadech, které nejlépe vyhodnotí skutečné potřeby s přihlédnutím k režimovým opatřením nastaveným v konkrétních služebních úřadech.

Závěrem lze tedy konstatovat, že zvolená „minimalistická“ varianta v ničem služební úřady neomezuje. Rozhodnou-li se dosavadní zaměstnanecké průkazy, popřípadě průkazy prokazující oprávnění držitele k provádění kontrolní činnosti podle jiných právních předpisů, nahradit služebním průkazem státního zaměstnance, současná právní úprava jim to umožňuje. Zda takové služební průkazy pak budou vyráběny za užití vlastních technologií, nebo využijí služeb některého z dodavatelů, je rovněž ponecháno na vůli služebních úřadů. ■

**SLUŽEBNÍ PRŮKAZ
STÁTNÍHO ZAMĚSTNANCE**

TITUL, JMÉNO A PŘÍJMENÍ: _____

EVIDENČNÍ ČÍSLO STÁTNÍHO ZAMĚSTNANCE: _____

DATUM VYSTAVENÍ: _____ PLATNOST DO: _____

SLUŽEBNÍ ÚŘAD: _____

ČÍSLO SLUŽEBNÍHO PRŮKAZU: _____

Vzor služebního průkazu bez
kontaktního elektronického čipu

Na okraj ke služebnímu hodnocení za rok 2017

V sychravém podzimu loňského roku jsme na tomto místě informovali o výsledcích analýzy služebního hodnocení za rok 2016 a v závěru tohoto článku jsme varovně pozvedali prst a upozorňovali na nejzávažnější nedostatky při zpracování služebního hodnocení odhalené v rámci přezkumů služebních hodnocení.

Vzhledem k tomu, že sezona služebního hodnocení je v plném proudu, využíváme této příležitosti k opětovnému připomenutí některých zásad zpracování služebního hodnocení, neboť naše zkušenost potvrzuje, že opakování je matka moudrosti. Dobrou zprávou pro zúčastněné strany je, že nedošlo ke změně právních předpisů ani služebního předpisu náměstka ministra vnitra pro státní službu upravujících provádění služebního hodnocení. Hodnotitelé i hodnocení zažijí tedy v zásadě totéž, co v loňském roce.

Hovoříme-li o sezoně, nemyslíme tím v žádném případě, že státní zaměstnanec je lovná zvěř, již je třeba štvát, ranit a následně dobít. Služební hodnocení má být především příležitostí zrekapitulovat uplynulé období, sečíst vítězství i prohry a stanovit cíle pro období příští, optimálně tak, aby rostl počet vítězství. Hodnocení je zásadně třeba pojímat spravedlivě, objektivně a konstruktivně. Aby služební hodnocení splnilo svůj cíl, je třeba dodržování určitých pravidel. Pokusme se proto na tomto místě shrnout takové hodnotitelské desatero.

Příprava

Představený je povinen hodnotit výkon jemu podřízených státních zaměstnanců průběžně. Pokud tuto svou povinnost zanedbává, je pro něj příprava bezprostředně před provedením služebního hodnocení mnohem náročnější a riziko chyb, zejména uplatnění efektu nedávnosti, výrazně vyšší.

Předvídatelnost

Kromě shromažďování podkladů pro hodnocení do šuplíku je rovněž nezbytné, aby představený o svém hodnocení kvality jejich výkonu státní zaměstnanec průběžně informoval, čímž se zabrání případné nepříjemné překvapivosti služebního hodnocení. Není-li takový přístup hodnotiteli vlastní, o to citlivěji

bude muset postupovat při vedení hodnotícího rozhovoru.

Podklady, podklady a ještě jednou podklady

Hodnocení se musí opírat o objektivně doložitelné skutečnosti. Většina těchto skutečností je hodnotiteli známa z jeho úřední činnosti, je však třeba je konkrétně doložit. Nedostatek podkladů je nejčastějším důvodem, proč jsou stížnosti proti služebnímu hodnocení shledávány důvodnými.

Předmět hodnocení, dodržení kritérií

Hodnotiteli náleží hodnotit výkon hodnoceného při plnění služebních úkolů a v oblasti znalosti a dovednosti též zčásti jeho jednání a chování. Nikdy mu však nepřísluší hodnotit osobnost hodnoceného. Proto je třeba se důsledně vyvarovat zmínek o jeho povaze, charakteru a jakýchkoli útoků do jeho osobní sféry, včetně např. zpochybňování kvality vzdělání.

Individualizace

Při hodnocení jednotlivých kritérií je vždy třeba připojit individualizovaný slovní popis obsahující konkrétní příklady výkonu, jednání a chování státního zaměstnance.

Konzistentnost bodového hodnocení a slovního popisu

Volba slovního popisu k udělené bodové hodnotě musí odpovídat § 3 nařízení vlády č. 134/2015 Sb. Vycházet je vhodné z ilustrativního popisu slovní a bodové klasifikace plnění jednotlivých hodnotících kritérií, který tvoří přílohu č. 2 služebního předpisu náměstka pro státní službu č. 11/2015. Ta různá „vždy, většinou, občas a zřídka“ tam nejsou náhodou.

Konzistentnost hodnocení souvisejících kritérií

Vzhledem k úzké souvislosti, ba někdy i překryvu některých hodnotících krité-

rií je třeba dbát na logické vazby mezi nimi. Pokud hodnocený např. není schopen analýzy problému, zpravidla mu to znemožňuje výběr vhodného řešení.

Stanovení cílů, konzistentnost s hodnotící částí

Cíle pro další osobní rozvoj je třeba stanovit specifické (konkrétní), měřitelné, akceptovatelné (adekvátní), reálné, termínované. Jejich stanovení by mělo vycházet z hodnotící části a reagovat na definované silné i slabší stránky výkonu hodnoceného státního zaměstnance.

Osobní přístup

Hodnotitel by měl být schopen sdělit své závěry ohledně výkonu služby hodnocenému tváří v tvář při hodnotícím rozhovoru. Měl by tak učinit zásadně ve věcné rovině a v případě kritiky s důrazem na hledání cest ke zlepšení výkonu.

Zajištění rovnosti zbraní

Postavení hodnotitele a hodnoceného není z povahy věci rovné, ale o to více je třeba zajistit, aby hodnocený měl možnost v souvislosti s hodnocením uplatnit své stanovisko.

Aktivní a konstruktivní přístup je třeba také ze strany hodnocených státních zaměstnanců. I oni sami mohou přispět ke zpracování jejich služebního hodnocení poskytnutím informací a podkladů, jež považují za důležité.

Na některých služebních úřadech bude sice možná už pomalu po sezoně, ale většině lze popřát, aby služební hodnocení splnilo svůj účel a obě strany je zvládl se ctí.

Ani služební hodnocení není stojatým rybníkem, jehož by se nedotýkal svěží vánek možných změn. Pracovní skupina ustavená k problematice služebního hodnocení se na svém prvním jednání shodla na nutnosti podrobit tento institut revizi a změny založit i v zákoně o státní službě. Této potřebě vychází z části vstříc aktuálně připravovaná novela zákona o státní službě, o které bychom si měli říci více příště, kdy by se mělo jednat již o návrh stabilizovaný po projednání vládou. ■